

**עתודות קרן פנסיה לשכירים
ועצמאיים בע"מ**

קרן הפנסיה עתודות

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2016

תוכן העניינים

עמוד

2	דוח רואה החשבון המבקר
3	דוחות על המצב הכספי
4	דוחות הכנסות והוצאות
5	דוחות תנועה בקרן הפנסיה
6-27	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואה החשבון המבקר

לעמיתים של קרן הפנסיה עתודות

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של קרן הפנסיה עתודות, המנוהלת על ידי עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - הקרן) לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015, את דוחות ההכנסות וההוצאות ואת דוחות התנועה בקרן הפנסיה לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הקרן. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התש"ג-1973. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הקרן וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הקרן לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ואת תוצאות פעולותיה והתנועה בקרן הפנסיה לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים בהתאם לכללי החשבונאות ודרישות הגילוי שנקבעו בהוראות הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005 והתקנות שהותקנו מכוחו ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל).

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לבאור 12ב' בקשר עם הגרעון האקטוארי בקרן והשימוש העתידי בכרית הבטחון שבמסגרתו לא הופעל מנגנון האיזון.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 29 במרס 2017 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח			
364,114	236,370	5	רכוש שוטף
139	251	6	מזומנים ושווי מזומנים
91,001	95,315	7	חייבים ויתרות חובה
455,254	331,936		סיוע ממשלתי ישיר
			סך הכל רכוש שוטף
4,522,614	4,571,228	8	השקעות
3,390,247	3,763,695	9	ניירות ערך שאינם סחירים
659,217	683,520	10	ניירות ערך סחירים
8,572,078	9,018,443		פיקדונות והלוואות
9,027,332	9,350,379	3,4	סך הכל השקעות
			סך הכל נכסים
13,917	20,052	11	התחייבויות שוטפות
		12	זכאים ויתרות זכות
			התחייבויות פנסיוניות
			זכויות שנצברו:
3,050,725	3,436,001		לפנסיונרים
6,424,794	6,750,828		למבוטחים פעילים
2,095,355	1,901,522		למבוטחים לא פעילים
11,570,874	12,088,351		
			זכויות שייצברו בעתיד:
2,231,765	2,499,987		התחייבויות בגין דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן בעתיד ובגין הוצאות ניהול בניכוי:
(1,387,014)	(1,546,872)		ערך נוכחי של דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן בעתיד
(564,719)	(605,286)	13	ערך נוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח מיועדות מסוג "ערד" שהקרו צפויה לרכוש לאחר מועד הדיווח
(4,984)	7,987		ההפרש באומדן השווי ההוגן בין החישוב האקטוארי לבין החישוב החשבונאי בהתאמת שיערוך אג"ח מיועדות מסוג "מירון" ו"ערד"
275,048	355,816		
11,845,922	12,444,167		
			סיוע ממשלתי ישיר:
(2,281,170)	(2,221,225)	13	ערך נוכחי של הכנסות עתידיות הצפויות מתשלומי הסיוע הממשלתי הישיר לקרן
9,564,752	10,222,942		
(551,337)	(892,615)		
9,013,415	9,330,327		גירעון אקטוארי
9,027,332	9,350,379		סך הכל התחייבויות פנסיוניות
			סך הכל התחייבויות

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

29 במרס, 2017

מנשה מאירי
מנהל כספים

שלום בן עיון
מנהל כללי

דורון סט
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח			
(1,043)	2,682		הכנסות
		14	ממזומנים ושווי מזומנים
814,131	201,835		מהשקעות:
45,472	63,983		בניירות ערך שאינם סחירים (*)
22,912	15,045		בניירות ערך סחירים
882,515	280,863		בפיקדונות והלוואות
881,472	283,545		סך הכל הכנסות מהשקעות
90,989	95,315	7	סיוע ממשלתי ישיר
972,461	378,860		סך הכל הכנסות
			הוצאות
41,912	42,115	15	דמי ניהול לחברה המנהלת
295	67		הוצאות אחרות
42,207	42,182		סך הכל הוצאות
930,254	336,678		עודף הכנסות על הוצאות מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה

(* ראה באור 8 א').

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
8,103,262	9,013,415
248,442	241,656
930,254	336,678
1,178,696	578,334
211,613	232,890
56,930	28,532
268,543	261,422
9,013,415	9,330,327

יתרת הקרן לתחילת השנה

תוספות לקרן

דמי גמולים ממעסיקים, מעובדים ומעצמאיים
עודף הכנסות על הוצאות מועבר מדוח הכנסות והוצאות
סך הכל תוספות לקרן

בניכוי תשלומים לעמיתים ולאחרים

תשלומי פנסיה לפנסיונרים
פדיונות

סך הכל התשלומים לעמיתים

יתרת הקרן לסוף השנה

באור 1 - כללי

א. קרן הפנסיה

לקרן רישיון לעסוק בביטוח פנסיה.

בחודש מרס 1995 החליטה ממשלת ישראל על שינויים בהסדרי הפנסיה במשק ובהם איסור על הצטרפות עמיתים חדשים לקרנות הפנסיה שהיו קיימות באותו מועד. בחודש ספטמבר 1995 פורסמו הנחיות האוצר המסדירות הקמת קרנות פנסיה חדשות להפעלת ההסדרים החדשים, ונקבע כי הן תחולנה החל מ-1 בינואר 1995. דהיינו הקרן הינה קרן סגורה ומנועה מלקבל עמיתים חדשים החל מתאריך זה.

הקרן מפעילה שלוש תוכניות פנסיוניות: פנסיה מקיפה, פנסיה מקיפה לעמית חבר בקבוצה ופנסית זיקנה. דמי הפנסיה נקבעים על יסוד תקופת החברות בקרן וההפקדות בגינן וכן על-פי הסכמי רציפות, הכל כמפורט בתקנון הקרן. הפנסיה משולמת לעמית בהגיעו לגיל הזכאות ולשאיריו הזכאים על-פי תקנון הקרן.

הקרן מנוהלת כקרן מאוונת. ההתחייבות האקטוארית מחושבת על בסיס אישי וכל עודף (גרעון) אקטוארי מחולק בין עמיתי הקרן על ידי התאמת זכויותיהם [ראה באור 2' להלן].

כספי הקרן מושקעים לפי הכללים שנקבעו בתקנות מס הכנסה.

ב. החברה המנהלת

החל מיום ה-1 בינואר, 2007 החברה המנהלת של קרן פנסיה עתודות היא עתודות קרן פנסיה לשכירים ולעצמאיים בע"מ.

קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין קרן הפנסיה ונכסיה.

ג. הגדרות

הקרן, עתודות	- קרן הפנסיה עתודות.
החברה המנהלת	- עתודות קרן פנסיה לשכירים ולעצמאיים בע"מ.
עמיתים ותיקים	- עמיתים שהצטרפו לקרן עד ליום 31 דצמבר 1994.
עמיתי תקופת הביניים	- עמיתים שהצטרפו לקרן בתקופה ינואר - מרס 1995.
מדד	- מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
צדדים קשורים	- כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כלל השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 לעניין השקעות משקיע מוסדי.
רשות שוק ההון	- רשות שוק ההון ביטוח וחסכון.
הממונה	- הממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחסכון.
תקנות מס הכנסה	- תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

באור 1 - כללי (המשך)

ד. פסק דין בענין עמיתי תקופת הביניים:

ביום 22 בדצמבר, 1999 ניתן בבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק (בג"ץ) פסק דין בעתירות שהוגשו כנגד ממשלת ישראל, שר האוצר והממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

פסק הדין קובע כי עמיתים שהצטרפו לקרנות הפנסיה בשלושת החודשים הראשונים של 1995 (להלן - תקופת הביניים) ואשר הוראות רשות שוק ההון קבעו כי ישתייכו לקרנות פנסיה חדשות, יורשו להישאר כעמיתים בקרנות הפנסיה אליהן הצטרפו (דהיינו הקרנות הוותיקות) בתנאים שחלו עליהם שעה שהצטרפו לקרן. דמי הגמולים של עמיתים אלה יכללו בקרן הוותיקה, אולם הקרן הוותיקה לא תורשה לרכוש עבור עמיתים שהצטרפו בתקופת הביניים אגרות חוב ישנות (מסוג "מירוץ" הנושאות ריבית של 5.57% לשנה) אלא רק אגרות חוב חדשות (מסוג "ערד" הנושאות ריבית של 4.86% לשנה). דמי הניהול בגין דמי הגמולים המתקבלים מעמיתי תקופת הביניים, הותאמו לאחר פסיקת בג"ץ.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות ודרישות הגילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה, בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו ובתקנות מס הכנסה. המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

ב. אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהנחיית רשות שוק ההון, נדרשת הנהלת הקרן להשתמש באומדנים והערכות המשפיעים על הנתונים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל הנתונים בדבר התחייבויות תלויות שניתן להם גילוי בדוחות הכספיים וכן על נתוני הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם כך שהתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה. האומדנים וההערכות שבבסיסן נסקרים באופן שוטף והשינויים באומדנים אלו נזקפים בתקופה שבה הם תוקנו.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך הדיווח ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי הקרן ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנת הדיווח הבאה:

1. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

שערי ההיוון לחישוב השווי ההוגן של נכסים חוב שאינם סחירים, הנקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם, מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ב. אומדנים והנחות (המשך)

2. ירידת ערך השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין נכסי חוב שאינם סחירים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד נזקף לדוח הכנסות והוצאות.
ראייה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס.

ג. הערכת נכסי הקרן

- (1) מזומנים ושווי מזומנים
- יתרות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים ואשר אינם מוגבלים בשעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה לתאריך הדיווח ואם רלוונטי, גם מוכפל בשער החליפין היציג לאותו מועד.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ
- לפי השער שפורסם בבורסה ליום העסקים האחרון למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל
- לפי השער שנקבע לנייר הערך, ביום העסקים האחרון בישראל לתאריך הדיווח, בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים ליום העסקים האחרון בתאריך הדיווח.
- (4) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות
- לפי שער הפדיון שנקבע לנייר הערך, ביום העסקים האחרון בישראל לתאריך הדיווח, בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (5) אופציות סחירות שיצרה הקרן
- מוצגות כהתחייבות בהתאם לשווי השוק לתאריך הדיווח.
- (6) נגזרים סחירים
- כאמור בנייר ערך סחיר. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים, של כל עסקה, מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (7) מניות דלות סחירות
- לפי השער שנקבע לנייר הערך, ביום המסחר האחרון בישראל לתאריך הדיווח ובלבד ששווי המניה אינו עולה על 1 מיליון ש"ח וגם על 0.2% מנכסי הקרן. אחרת לפי הערכת מומחה או החברה שזכתה במכרז.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

- ג. הערכת נכסי הקרן (המשך)
- (8) אגרות חוב ואגרות חוב להמרה דלות - בהתאם לציטוט השווי ההוגן שפרסמה החברה הזוכה במכרז. סחירות
- (9) הלוואות, פיקדונות ואגרות חוב שאינן סחירות (שאינן אגרות חוב מיועדות)
- (10) אגרות חוב מיועדות - עד לחודש נובמבר 2015, נמדדו אגרות החוב המיועדות בשווי ההוגן תוך התחשבות בפרמיה הפרטנית כאמור בהוראות חוזר 9-9-2001. החל מחודש דצמבר 2015 נמדדות אגרות החוב בהתאם לשווי ההוגן, ראה באור 8 א'.
- (11) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי ההוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפי תאריך הדיווח בהתאם לדיווחים הכספיים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (12) מניות לא סחירות - בהתאם להערכת מומחה שמונה ע"י ועדת השקעות שתקבל אחת לשנה לפחות.
- (13) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי על בסיס מודל Black & Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתחייבות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (14) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שווי ההוגן כהפרש בין השווי המהווך של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (15) ניירות ערך לא סחירים מורכבים - בהתאם לציטוט מהמוסד הפיננסי הארוז או ממנפיק הנכס.
- (16) ניירות ערך המושעים ממסחר מניות - בהתאם להערכת מניה לא סחירה או קביעת ועדת ההשקעות, לפי הנמוך.
- (17) ניירות ערך סחירים שהמסחר בהם הופסק ואינם מושעים ממסחר (מוצגים במסגרת השקעות שאינן סחירות) - לפי קביעת ועדת ההשקעות.
- (18) מרכיב הקרן באג"ח סחיר שטרם שולם (ח.ש) וריבית שלא שולמה בגין אגרות חוב - לפי קביעת ועדת ההשקעות.
- (19) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד לתאריך הדיווח.
- (20) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד לתאריך הדיווח.
- (21) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד לתאריך הדיווח. מוצג יחד עם הנכס.
- (22) יתרות הנקובות במטבע חוץ או צמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג הידוע לתאריך הדיווח.

באור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

- ד. יתרות צמודות
1. נכסים והתחייבויות במטבע חוץ, או הצמודים לו, נכללו לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל והיו תקפים ליום הדיווח.
 2. נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן נכללו לפי המדד הידוע לתאריך המאזן.
 3. להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן, על שערי החליפין היציגים של הדולר של ארה"ב ועל שיעורי השינויים שחלו בהם:

ליום	שער החליפין היציג של הדולר בש"ח	המדד הידוע חודש דצמבר בנקודות *
31.12.2016	3.85	118.34
31.12.2015	3.90	118.70
שיעורי השינוי בשנת	%	%
2016	(1.46)	(0.30)
2015	0.33	(0.90)

(* המדד לפי בסיס ממוצע 2006 = 100.)

ה. התחייבויות פנסיוניות

ההתחייבויות הפנסיוניות מבטאת את אומדן הערך הנוכחי של התחייבויות הקרן למבוטחים פעילים, למבוטחים לא פעילים ולפנסיונרים כפי שחושבו על - ידי אקטואר הקרן מר דויד אנגלמאיר.

חישוב ההתחייבות הפנסיונית נערך לפי הוראות הדיווח האקטוארי שפרסמה רשות שוק ההון.

יש לראות בדוח האקטוארי השלמה הכרחית לנתוני הדוחות הכספיים.

ו. בסיס הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות הקרן נכללות בדוח "הכנסות והוצאות" על בסיס מצטבר.

ז. שיטת רישום דמי גמולים ותשלומים לגמלאים ושאיירים ואחרים

דמי הגמולים נרשמים על בסיס מזומן והתשלומים לגמלאים, שאירים ואחרים, נרשמו על בסיס מצטבר.

באור 3 - נכסים והתחייבויות לפי קבוצות עמיתים

א. נכסים לפי קבוצות עמיתים :

סך הכל	עמיתים ותיקים אלפי ש"ח	עמיתי תקופת הביניים
236,370	192,299	44,071
251	251	-
95,315	89,885	5,430
4,571,228	3,969,201	602,027
3,763,695	3,216,553	547,142
683,520	602,919	80,601
9,350,379	8,071,108	1,279,271
-	(11,614)	11,614
9,350,379	8,059,494	1,290,885
(20,052)	(17,446)	(2,606)
9,330,327	8,042,048	1,288,279

ליום 31 בדצמבר, 2016

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה
סיוע ממשלתי ישיר בגין השנה הנוכחית
ניירות ערך שאינם סחירים
ניירות ערך סחירים
פיקדונות והלוואות
סך הכל נכסים
יתרה בין סוגי ההתחייבויות

התחייבויות שוטפות

364,114	316,282	47,832
139	139	-
91,001	85,957	5,044
4,522,614	3,941,787	580,827
3,390,247	2,895,456	494,791
659,217	582,324	76,893
9,027,332	7,821,945	1,205,387
-	(12,866)	12,866
9,027,332	7,809,079	1,218,253
(13,917)	(12,324)	(1,593)
9,013,415	7,796,755	1,216,660

ליום 31 בדצמבר 2015

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה
סיוע ממשלתי ישיר בגין השנה הנוכחית
ניירות ערך שאינם סחירים
ניירות ערך סחירים
פיקדונות והלוואות
סך הכל נכסים
יתרה בין סוגי ההתחייבויות

התחייבויות שוטפות

באור 3 - נכסים והתחייבויות לפי קבוצות עמיתים (המשך)

ב. התחייבויות לפי קבוצות עמיתים :

סך הכל	עמיתים ותיקים אלפי ש"ח	עמיתי תקופת הביניים
3,436,001	3,140,943	295,058
6,750,828	5,727,333	1,023,495
1,901,522	1,596,587	304,935
<u>12,088,351</u>	<u>10,464,863</u>	<u>1,623,488</u>
2,499,987	2,033,034	466,953
(1,546,872)	(1,223,479)	(323,393)
(605,286)	(455,523)	(149,763)
7,987	6,882	1,105
<u>355,816</u>	<u>360,914</u>	<u>(5,098)</u>
<u>12,444,167</u>	<u>10,825,777</u>	<u>1,618,390</u>
(2,221,225)	(2,069,372)	(151,853)
<u>10,222,942</u>	<u>8,756,405</u>	<u>1,466,537</u>
(892,615)	(714,357)	(178,258)
9,330,327	8,042,048	1,288,279
20,052	17,446	2,606
<u>9,350,379</u>	<u>8,059,494</u>	<u>1,290,885</u>

ליום 31 בדצמבר 2016

זכויות שנצברו:

לפנסיונרים

למבוטחים פעילים

למבוטחים לא פעילים

זכויות שייצברו בעתיד:

התחייבויות בגין דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן

בעתיד

בניכוי:

ערך נוכחי של דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן בעתיד

ערך נוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח מיועדות מסוג

"ערד" שהקרן צפויה לרכוש לאחר מועד המאזן

ההפרש באומדן השווי ההוגן בין החישוב האקטוארי לבין

החישוב החשבונאי בהתאמת שיערוך אג"ח מיועדות מסוג

"מירון" ו"ערד"

סיוע ממשלתי ישיר:

ערך נוכחי של הכנסות עתידיות הצפויות מתשלומי הסיוע

הממשלתי הישיר לקרן

גירעון אקטוארי *

סך-הכל התחייבויות פנסיוניות

זכאים ויתרות זכות

(* ראה באור 12 ג').

באור 3 - נכסים והתחייבויות לפי קבוצות עמיתים (המשך)

ב. התחייבויות לפי קבוצות עמיתים : (המשך)

סך הכל	עמיתים ותיקים אלפי ש"ח	עמיתי תקופת הביניים
3,050,725	2,768,465	282,260
6,424,794	5,520,126	904,668
2,095,355	1,771,909	323,446
<u>11,570,874</u>	<u>10,060,500</u>	<u>1,510,374</u>
2,231,765	1,770,076	461,689
(1,387,014)	(1,065,545)	(321,469)
(564,719)	(417,153)	(147,566)
(4,984)	(3,974)	(1,010)
<u>275,048</u>	<u>283,404</u>	<u>(8,356)</u>
<u>11,845,922</u>	<u>10,343,904</u>	<u>1,502,018</u>
(2,281,170)	(2,124,423)	(156,747)
<u>9,564,752</u>	<u>8,219,481</u>	<u>1,345,271</u>
(551,337)	(422,726)	(128,611)
<u>9,013,415</u>	<u>7,796,755</u>	<u>1,216,660</u>
13,917	12,324	1,593
<u>9,027,332</u>	<u>7,809,079</u>	<u>1,218,253</u>

ליום 31 בדצמבר 2015

זכויות שנצברו :

לפנסיונרים

למבוטחים פעילים

למבוטחים לא פעילים

זכויות שייצברו בעתיד :

התחייבויות בגין דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן

בעתיד

בניכוי :

ערך נוכחי של דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן בעתיד

ערך נוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח מיועדות מסוג

"עמד" שהקרן צפויה לרכוש לאחר מועד המאזן

ההפרש באומדן השווי ההוגן בין החישוב האקטוארי לבין

החישוב החשבונאי בהתאמת שיערוך אג"ח מיועדות מסוג

"מירון" ו"עמד"

סיוע ממשלתי ישיר :

ערך נוכחי של הכנסות עתידיות הצפויות מתשלומי הסיוע

הממשלתי הישיר לקרן

גירעון אקטוארי

סך-הכל התחייבויות פנסיוניות

זכאים ויתרות זכות

באור 4 - נכסים לפי בסיס הצמדה

סך הכל	במטח או בהצמדה		ללא תנאי הצמדה
	לו	בהצמדה למדד	
אלפי ש"ח			
236,370	57,243	-	179,127
251	-	-	251
95,315	-	-	95,315
4,571,228	43,677	4,378,384	149,167
3,763,695	1,247,186	1,761,022	755,487
683,520	59,634	571,360	52,526
<u>9,350,379</u>	<u>1,407,740</u>	<u>6,710,766</u>	<u>1,231,873</u>

ליום 31 בדצמבר 2016
 מזומנים ושווי מזומנים
 חייבים ויתרות חובה
 סיוע ממשלתי ישיר בגין השנה
 ניירות ערך שאינם סחירים
 ניירות ערך סחירים
 פיקדונות והלוואות
 סך הכל נכסים

סך הכל	במטח או בהצמדה		ללא תנאי הצמדה
	לו	בהצמדה למדד	
אלפי ש"ח			
364,114	6,701	-	357,413
139	-	-	139
91,001	-	-	91,001
4,522,614	121,591	4,328,733	72,290
3,390,247	1,231,043	1,696,190	463,014
659,217	42,261	589,379	27,577
<u>9,027,332</u>	<u>1,401,596</u>	<u>6,614,302</u>	<u>1,011,434</u>

ליום 31 בדצמבר 2015
 מזומנים ושווי מזומנים
 חייבים ויתרות חובה
 סיוע ממשלתי ישיר בגין השנה
 ניירות ערך שאינם סחירים
 ניירות ערך סחירים
 פיקדונות והלוואות
 סך הכל נכסים

באור 5 - מזומנים ושווי מזומנים

ההרכב

סך הכל	ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016		
	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל
אלפי ש"ח						
356,869	310,095	46,774	178,583	144,314	34,269	
544	544	-	544	544	-	
357,413	310,639	46,774	179,127	144,858	34,269	
6,701	5,643	1,058	57,243	47,441	9,802	
<u>364,114</u>	<u>316,282</u>	<u>47,832</u>	<u>236,370</u>	<u>192,299</u>	<u>44,071</u>	

מזומנים ושווי מזומנים בשקלים:
 עו"ש בבנקים
 פיקדונות במוסד כספי
 מזומנים ושווי מזומנים במט"ח
 סך הכל מזומנים ושווי מזומנים

באור 6 - חייבים ויתרות חובה

הרכב

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016		
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים
אלפי ש"ח					
59	59	-	171	171	-
80	80	-	80	80	-
<u>139</u>	<u>139</u>	<u>-</u>	<u>251</u>	<u>251</u>	<u>-</u>

מקדמות לפנסיונרים
אחרים
סך הכל חייבים ויתרות חובה

באור 7 - סיוע ממשלתי ישיר בגין השנה הנוכחית

במכתב הממונה מיום 11 בדצמבר, 2003 לקרנות הפנסיה הוותיקות המאוזנות שתוקן ביום 20 באוקטובר, 2004, הודיע הממונה כי יינתן סיוע כספי, בגין כל שנת כספים, החל משנת הכספים 2004 ואילך, שיהיה שווה לצירופם של כל אלה:

א. בגין נכסי הקרן העומדים כנגד התחייבויות הקרן לעמיתים שאינם עמיתי תקופת הביניים:

1. סכום השווה למכפלת שווים המשוערך של נכסי הקרן שאינם אגרות חוב מסוג "מירון" או "ערד", בשנת כספים מסוימת, בשיעור שנתי השווה להפרש שבין התשואה הריאלית השנתית האפקטיבית על אגרות חוב מיועדות מסוג "מירון" לבין 4%.

2. סכום השווה למכפלת שווים המשוערך של נכסי הקרן שהם אגרות חוב מסוג "ערד", בשנת כספים מסוימת, בשיעור שנתי השווה להפרש שבין התשואה הריאלית השנתית האפקטיבית על אגרות חוב מיועדות מסוג "מירון" לבין התשואה הריאלית השנתית האפקטיבית על אגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" המוחזקות בידי הקרן.

ב. בגין נכסי הקרן העומדים כנגד התחייבויות הקרן לעמיתי תקופת הביניים:

1. סכום השווה למכפלת שווים המשוערך של נכסי הקרן שהם אגרות חוב מסוג "ערד" שהונפקו ביום 1 בינואר, 2004 או לאחריו, כאמור באותם דוחות כספיים, בשיעור שנתי השווה להפרש שבין התשואה הריאלית השנתית האפקטיבית על אגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" שהונפקו לפני היום כאמור לבין התשואה הריאלית השנתית האפקטיבית על אגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" שהונפקו ביום האמור או לאחריו.

2. סכום השווה למכפלת שווים המשוערך של נכסי הקרן שאינם אגרות חוב מסוג "ערד", כאמור באותם דוחות כספיים בשיעור שנתי השווה להפרש שבין התשואה הריאלית השנתית האפקטיבית על אגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" שהונפקו לפני ה- 1 בינואר 2004 לבין 4%, ובשיעור השווה להפרש שבין 70% לבין השיעור שמהוות אגרות חוב מיועדות מסוג "ערד" מתוך נכסי הקרן העומדים כנגד התחייבויות הקרן לעמיתי תקופת הביניים.

סכום הסיוע המחושב המגיע לקרן לשנת 2016 הינו 95,315 אלפי ש"ח (לשנת 2015 – 91,001 אלפי ש"ח).
סכום הסיוע לשנת 2016 אמור להתקבל בקרן בשנת 2017.

3. תחשיב הסיוע:

להלן התחשיב בהתאם להבהרה והוראות הממונה:

31 בדצמבר 2016					נכסים הזכאים לסיוע שיעור הסיוע
סך הכל	עמיתים ותיקים אלפי ש"ח		עמיתי תקופת ביניים		
7,365,438	1,632,254	4,987,029	279,639	466,516	
-	0.71%	1.57%	0.19%	1.05%	
<u>95,315</u>	<u>11,589</u>	<u>78,297</u>	<u>531</u>	<u>4,898</u>	סך הסיוע
31 בדצמבר 2015					נכסים הזכאים לסיוע שיעור הסיוע
סך הכל	עמיתים ותיקים אלפי ש"ח		עמיתי תקופת ביניים		
6,948,344	1,456,510	4,816,446	238,344	437,044	
-	0.71%	1.57%	0.19%	1.05%	
<u>91,001</u>	<u>10,341</u>	<u>75,618</u>	<u>453</u>	<u>4,589</u>	סך הסיוע

באור 8 - ניירות ערך שאינם סחירים

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016			
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	
3,340,514	2,894,350	446,164	3,435,232	2,965,106	470,126	אגרות חוב ממשלתיות (ראה ב' להלן) *
1,014,773	898,024	116,749	972,385	861,314	111,071	אגרות חוב אחרות ושטרי הון (ראה ב' להלן)
4,355,287	3,792,374	562,913	4,407,617	3,826,420	581,197	
167,327	149,413	17,914	163,611	142,781	20,830	מניות וניירות ערך אחרים (ראה ג' להלן)
4,522,614	3,941,787	580,827	4,571,228	3,969,201	602,027	

(* ביום 22 בדצמבר, 2015 פורסמה הוראת ביצוע של מרווח הוגן בע"מ אשר קובעת את אופן השערוך של אגרות חוב מיועדות. עד למועד זה, נקבע כי במקרים של הנפקות חדשות או במקרים בהם שערכו אגרות חוב מיועדות תוך חישוב פרמיה פרטנית, יכלול השערוך גם פרמיית סבסוד ממשלתית. במקרים אחרים, ישוערכו אגרות החוב המיועדות על ידי היוון זרם התשלומים בריביות הנגזרות מעקום ריביות חסר סיכון.

טרם עדכון ההוראה, נוצר פער בין שווי הנכסים במאזן החשבונאי לשוויים במאזן האקטוארי. על מנת למנוע קיומו של פער זה, הוחלט לעדכן את הוראת השערוך (רק לגבי קרנות פנסיה שאינן חדשות) כך שבכל מקרה אגרות חוב מיועדות ישוערכו על בסיס עקום חסר סיכון וללא חישוב פרמיית סבסוד.

כתוצאה מיישום הוראת הביצוע כאמור לעיל, הכירה הקרן ברווח חד פעמי בשנת 2015 משערוך אגרות חוב מיועדות בסך של כ- 654 מיליוני ש"ח. כמו כן, בשל הרווח החד פעמי כאמור, תשואת הקרן בשנת 2015 גדלה בכ- 7.9%.

ב. אגרות חוב שאינן סחירות

1. התפלגות לפי מועדי פדיון שלאחר תאריך הדיווח :

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016			
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	
215,824	180,090	35,734	209,376	172,054	37,322	בשנה הראשונה
196,642	160,220	36,422	210,583	169,139	41,444	בשנה השנייה
213,873	171,256	42,617	153,526	144,193	9,333	בשנה השלישית
155,034	145,704	9,330	166,178	157,820	8,358	בשנה הרביעית
168,263	159,925	8,338	176,374	167,882	8,492	בשנה החמישית
367,943	347,999	19,944	401,536	364,696	36,840	מעל 5 שנים ועד 7 שנים
395,325	335,325	60,000	217,751	148,340	69,411	מעל 7 שנים ועד 10 שנים
2,572,362	2,230,831	341,531	2,815,124	2,452,515	362,609	מעל 10 שנים ועד 15 שנים
70,021	61,024	8,997	57,169	49,781	7,388	מעל 15 שנים
4,355,287	3,792,374	562,913	4,407,617	3,826,420	581,197	

באור 8 - ניירות ערך שאינם סחירים (המשך)

ב. אגרות חוב שאינן סחירות (המשך)

2. תקופה ממוצעת לפדיון ותשואה ממוצעת :

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016		
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים
אלפי ש"ח					
-	-	-	0.33	0.33	0.33
7.82	7.83	7.79	7.75	7.72	7.97
4.18	4.19	4.03	3.24	3.28	2.88
-	-	-	1.2	1.2	1.2
0.98	0.98	0.98	0.83	0.89	0.44
(0.54)	(0.41)	(1.54)	(3.46)	(3.25)	(5.23)

התקופה הממוצעת לפדיון (שנים)
לא צמוד
צמוד מדד
צמוד מט"ח
התשואה הממוצעת (אחוזים)
לא צמוד
צמוד מדד
צמוד מט"ח

ג. מניות וניירות ערך אחרים

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016		
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים
אלפי ש"ח					
12,336	11,060	1,276	2,482	2,225	257
138,930	124,251	14,679	120,053	105,938	14,115
3,496	3,093	403	28,775	23,840	4,935
12,565	11,009	1,556	12,301	10,778	1,523
<u>167,327</u>	<u>149,413</u>	<u>17,914</u>	<u>163,611</u>	<u>142,781</u>	<u>20,830</u>

מניות
קרנות השקעה (ראה באור 19 ד' להלן)
חוזים עתידיים
מוצרים מובנים

באור 9 - ניירות ערך סחירים

א. הרכב :

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016		
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים
אלפי ש"ח					
1,103,279	941,694	161,585	1,172,402	1,002,886	169,516
941,954	796,790	145,164	1,098,147	932,773	165,374
2,045,233	1,738,484	306,749	2,270,549	1,935,659	334,890
1,345,014	1,156,972	188,042	1,493,146	1,280,894	212,252
<u>3,390,247</u>	<u>2,895,456</u>	<u>494,791</u>	<u>3,763,695</u>	<u>3,216,553</u>	<u>547,142</u>

אגרות חוב ממשלתיות (ראה ב' להלן)
אגרות חוב אחרות (ראה ב' להלן)
מניות, תעודות סל וניירות ערך אחרים (ראה ג' להלן)

באור 9 - ניירות ערך סחירים (המשך)

ב. אגרות חוב ממשלתיות ואחרות

1. התפלגות לפי מועדי הפדיון שלאחר תאריך הדיווח :

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016			
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	
אלפי ש"ח						
91,083	77,429	13,654	204,934	176,260	28,674	בשנה הראשונה
60,999	52,819	8,180	81,535	69,685	11,850	בשנה השנייה
48,054	41,141	6,913	106,273	89,500	16,773	בשנה השלישית
94,907	79,804	15,103	179,944	150,030	29,914	בשנה הרביעית
134,819	111,029	23,790	111,842	94,984	16,858	בשנה החמישית
178,539	149,808	28,731	204,386	173,372	31,014	מעל 5 שנים ועד 7 שנים
157,820	133,817	24,003	142,237	121,898	20,339	מעל 7 שנים ועד 10 שנים
39,760	31,893	7,867	38,361	30,746	7,615	מעל 10 שנים ועד 15 שנים
1,239,252	1,060,744	178,508	1,201,037	1,029,184	171,853	מעל 15 שנים
2,045,233	1,738,484	306,749	2,270,549	1,935,659	334,890	

2. תקופה ממוצעת לפדיון ותשואה ממוצעת :

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016			
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	
6.96	7.05	6.49	8.83	8.91	8.37	לא צמוד
13.28	13.35	12.88	12.51	12.58	12.14	צמוד מדד
13.18	13.17	13.23	9.70	9.71	9.65	צמוד מט"ח
2.52	2.51	2.54	2.60	2.60	2.58	התשואה הממוצעת (שנים)
1.89	1.88	1.95	1.44	1.43	1.48	לא צמוד
5.70	5.69	5.74	4.85	4.85	4.86	צמוד מדד
						צמוד מט"ח

התקופה הממוצעת לפדיון (שנים)

באור 9 - ניירות ערך סחירים (המשך)

ג. מניות וניירות ערך אחרים

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016		
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים
אלפי ש"ח					
424,149	359,248	64,901	460,545	389,558	70,987
638,105	553,371	84,734	724,675	625,169	99,506
253,681	219,648	34,033	297,516	257,709	39,807
28,976	24,616	4,360	9,160	7,382	1,778
103	89	14	1,250	1,076	174
<u>1,345,014</u>	<u>1,156,972</u>	<u>188,042</u>	<u>1,493,146</u>	<u>1,280,894</u>	<u>212,252</u>

מניות
תעודות סל
קרנות נאמנות
מוצרים מובנים
אופציות

באור 10 - פיקדונות והלוואות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016		
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים
אלפי ש"ח					
245,097	218,836	26,261	242,400	216,629	25,771
414,120	363,488	50,632	441,120	386,290	54,830
659,217	582,324	76,893	683,520	602,919	80,601

פיקדונות בבנקים צמודים למדד
הלוואות לאחרים

ב. התפלגות לפי מועדי הפדיון שלאחר תאריך הדיווח :

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016		
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים
אלפי ש"ח					
55,585	48,559	7,026	65,509	55,064	10,445
35,965	29,379	6,586	65,813	61,151	4,662
64,279	59,762	4,517	54,406	45,806	8,600
55,825	46,939	8,886	44,817	39,518	5,299
42,128	37,153	4,975	49,469	42,837	6,632
86,757	76,116	10,641	76,395	67,099	9,296
237,473	218,923	18,550	237,667	218,900	18,767
64,032	50,570	13,462	67,017	53,199	13,818
17,173	14,923	2,250	22,427	19,345	3,082
<u>659,217</u>	<u>582,324</u>	<u>76,893</u>	<u>683,520</u>	<u>602,919</u>	<u>80,601</u>

בשנה הראשונה
בשנה השנייה
בשנה השלישית
בשנה הרביעית
בשנה החמישית
מעל 5 שנים ועד 7 שנים
מעל 7 שנים ועד 10 שנים
מעל 10 שנים ועד 15 שנים
מעל 15 שנים

באור 10 - פיקדונות והלוואות (המשך)

ג. תקופה ממוצעת לפדיון ותשואה ממוצעת :

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2016			
סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	סך הכל	עמיתים ותיקים	עמיתי תקופת הביניים	
5.15	5.22	4.68	6.26	6.25	6.31	התקופה הממוצעת לפדיון (שנים)
6.08	6.10	5.93	5.71	5.72	5.64	לא צמוד
3.26	3.24	3.40	3.90	3.90	3.89	צמוד מדד
						צמוד מט"ח
2.67	2.67	2.67	6.24	6.27	6.10	התשואה הממוצעת (אחוזים)
1.78	1.77	1.83	1.64	1.63	1.73	לא צמוד
4.18	4.19	4.12	3.61	3.61	3.60	צמוד מדד
						צמוד מט"ח

באור 11 - זכאים ויתרות זכות

ההרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
5,611	17,893	התחייבות בגין אופציות וחוזים עתידיים
3,005	30	מעסיקים ועמיתים
1,500	837	מוסדות
71	78	זכאים בגין תשלומי פנסיה ופדיונות
3,526	860	החברה המנהלת
204	354	אחרים
13,917	20,052	סך הכל התחייבויות שוטפות

באור 12 - התחייבויות פנסיוניות

א. חישוב ההתחייבויות הפנסיוניות נערך על-ידי אקטואר הממונה של הקרן מר דיוויד אנגלמאיייר. החישוב בוצע באופן עקבי לחישוב ליום 31 בדצמבר, 2015. נתוני ההתחייבות הפנסיונית תואמים את החישוב האקטוארי.

ההתחייבות הפנסיונית לשנים 2015-2016 חושבו על בסיס מערכת הנחות שקבע הממונה בחוזר מספר 1-3-2013 אשר פורסם בחודש ינואר 2013 ותחולתו הינה מהדוחות הכספיים לשנת 2013.

ב. כרית הביטחון

על מנת להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות ובהתאם להמלצות ועדת "ברנע" מחודש אוגוסט 2011, לפיהן כרית הביטחון תשמש לצורך כיסוי גרעון הקרנות הוותיקות שבהסדר, הנובע מירידה בעקום הריבית על פיו מחושבות התחייבויות הקרן לעמיתיה, הוענקה כרית הביטחון לקרנות הוותיקות שבהסדר בלבד. בעקבות עתירה לבג"ץ שהוגשה באפריל 2011 על ידי הקרן ועותרים נוספים כנגד שר האוצר ואח', בטענה לאפליית הקרנות הוותיקות שאינן בהסדר ("הקרנות הוותיקות"), התנהל משא ומתן בין החברות המנהלות של הקרנות הוותיקות לבין הממונה. ביולי 2012 הודיע משרד האוצר כי בכוונתו להוביל שינוי חקיקה במסגרתו תינתן כרית בטחון לקרנות הוותיקות, בסכום כולל של 2.5 מיליארד ש"ח בכפוף לתנאים שנקבעו על ידו, וביניהם תיקון תקנוני הקרנות באופן בו תבוצע הפחתת זכויות. הממונה על רשות שוק ההון והממונה על אגף התקציבים באוצר לאחר מו"מ ממושך, אישרו את המתאר להחלת כרית הביטחון במכתב מיום 2 ביולי 2012. בהתאם כתנאי להכללתה במסגרת כרית הביטחון לקרנות הוותיקות, תוקן בשנת 2012 תקנון הקרן. התיקון נכנס לתוקף בשנת 2013 והחברה פעלה וממשיכה לפעול בהתאם למתווה שאושר במכתבם של ראש אגף התקציבים באוצר וראש רשות שוק ההון מיום 2 ביולי, 2012.

לאחר תאריך המאזן, בחודש ינואר 2017 עבר בכנסת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תיקון מס' 33), התשע"ז-2017, ס"ח 342, במסגרתו עוגנה כרית הביטחון בחקיקה ראשית. החקיקה עקבית למתווה שיושם עד לחקיקת כרית הביטחון.

גרעון אקטוארי במהלך תקופת הדוח

נכון ליום 31 בדצמבר, 2016 לקרן גרעון אקטוארי, נטו בגין זכויות צבורות לכלל עמיתי הקרן בגובה של כ- 580 מיליוני ש"ח (לעומת גרעון בסך של כ-277 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2015).

שיעור הגרעון של העמיתים הוותיקים, עמיתי הביניים וחלק מקבוצות העמיתים עולה על 5% מסך ההתחייבות הצבורה של הקבוצות כאמור. הגרעון האמור, נובע בעיקרו כתוצאה מירידת עקום הריבית אשר על פיו מחושבות התחייבויות הקרן לעמיתיה. על פי כללי הקרן, על הקרן לבצע – בכפוף לאמור בפסקה הבאה - בסוף שנת 2016 איזון אקטוארי לאותם עמיתים או קבוצות אשר בהם עולה שיעור הגרעון על 5% מסך ההתחייבות הצבורה המיוחסת לכל אחת מהם ו/או במקרה בו שיעור הגרעון בשלוש השנים האחרונות ברציפות עלה על 3%.

בהתאם להערכת אקטואר הקרן, השווי ההוגן של כרית הביטחון מחושב עפ"י שווי העתידי במועד אזילת ההון מהוון בווקטור הריבית ליום 31 בדצמבר, 2016 הינו כ- 1.6 מיליארד ש"ח. הקרן מעריכה כי לא יהיה צורך בביצוע האיזון האקטוארי האמור לעיל (או שהיקף האיזון האקטוארי יפחת) בשל הפעלת מנגנון כרית הביטחון, אשר מיועד לכיסוי גירעון שמקורו בירידת עקום הריבית. לאור האמור, לא חילקה הקרן את הגירעון האקטוארי ולא הפחיתה את זכויות העמיתים בהתאם. החברה פנתה לרשות שוק ההון בעניין זה בשנת 2016 וביום 27 בדצמבר, 2016, הודיעה רשות שוק ההון כי אין לה התנגדות לאי חלוקת הגרעון כאמור.

עוד יובהר, כי הקרן בוחנת את אופן ייחוס הכרית לקבוצות ולעמיתים השונים הקיימים בה, דבר שעשוי להשליך על ייחוס הגרעון לעמיתים ולקבוצות עמיתים אלו.

באור 12 - התחייבויות פנסיוניות (המשך)

ג. מח"מ נכסים אל מול מח"מ ההתחייבויות

מח"מ הנכסים אינו תואם את מח"מ ההתחייבויות - מח"מ ההתחייבויות של הקרן ארוך ממח"מ הנכסים. כתוצאה מכך, לריבית הנמוכה במשק ולסיכון ירידת הריבית ישנה השפעה לגידול בצד ההתחייבויות באופן חד יותר מאשר הגידול בנכסי הקרן וכן להקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת התשואה העתידית על כספי העמיתים.

ד. להלן התנועה בגרעון אקטוארי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
(880,717)	(551,337)	גירעון אקטוארי לתחילת השנה
(19,302)	(46,123)*	חלוקת עודף אקטוארי לתחילת השנה בגין זכויות צבורות
(117,579)	(305,063)	השפעת השינויים שחלו בהנחות ששימשו לחישוב ההתחייבויות לתאריך הדיווח (ראה 1 להלן)
240,107	(30,649)	עודף (גרעון) בגין דמי גמולים עתידיים
226,154	40,557	השפעות שוטפות, נטו (ראה 2 להלן)
(551,337)	(892,615)	גירעון אקטוארי לסוף השנה

(* חלוקת העודף מותנית באישור הממונה על רשות שוק ההון אשר עדיין לא נתקבל.

1. פירוט השינויים שחלו בהנחות ששימשו לחישוב ההתחייבויות הפנסיוניות לתאריך הדיווח לעומת ההנחות ששימשו לחישוב שנה קודמת:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
(117,579)	(267,772)	שינוי בעקום הריבית
-	(37,291)	עדכון המודל בגין דמי ניהול עתידיים
(117,579)	(305,063)	

2. השפעות שוטפות, נטו:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
19,238	(21,922)	מקרי מוות בפועל גבוה (נמוך) מהצפוי
168,465	175,435	תשואה בפועל גבוהה מהתשואה החזויה
-	(97,470)	עדכון התחייבות בגין זכויות נכים ושאר עמיתים פעילים במסלול זקנה*
-	(48,701)	עדכון חישוב השפעת המדד על הסיוע הממשלתי**
38,451	33,215	אחרות
226,154	40,557	סך הכל השפעות שוטפות

(* בעקבות ביקורת אוצר הדוח האקטוארי לשנת 2015, שנערכה במהלך השנה, עודכנה ההתחייבות לשארים של פעילים מוקפאים במקרה מוות לפני גיל פרישה במסלול זקנה וכן ההתחייבות האקטוארית בגין מספר נכים חדשים. השפעת עדכונים אלו הינה הגדלת ההתחייבות בסך של כ- 47 מיליוני ש"ח. מעבר להגדלת ההתחייבות, הסכום כולל גם את ההשפעה של הקטנת שווי הנכסים העתידיים בסכום של כ- 50 מיליוני ש"ח נוספים.

** במהלך עריכת הדוח האקטוארי לשנת 2016, עודכן החישוב של שחיקת המדד על הסיוע הממשלתי שמתקבל מהאוצר על מנת שישקף את נכונה את תקופת השחיקה של הסיוע ואת שיעור המדד המתחייב על פי הנחיות האוצר (2.5%).

באור 13 - סיוע ממשלתי ישיר

א. להלן החלוקה של הסיוע הממשלתי הישיר:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
2,281,170	2,221,225
564,719	605,286
<u>2,845,889</u>	<u>2,826,511</u>

הערך הנוכחי של הכנסות עתידיות צפויות מתשלומי הסיוע הממשלתי הישיר לקרן (א)
הערך הנוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח מיועדות מסוג ערד שהקרן צפויה לרכוש לאחר מועד הדיווח (ב)

חישוב הסיוע הממשלתי הישיר נערך בהתאם להנחיות חוזר פנסיה מספר 3-3-2006 מיום 8 במרס, 2006, כמפורט להלן:

א. הסיוע הממשלתי הישיר אשר צפוי להיות משולם לקרן מחושב בהתאם לכללים שנקבעו בנוהל להעברת סיוע כספי לקרנות הפנסיה הותיקות המאוזנות מיום 15 בדצמבר, 2004. הערך הנוכחי של סיוע זה מחושב באמצעות תחזית תזרים מזומנים בהתאם להנחות על תשואת הקרן הצפויה בכל שנה והכל לפי ההנחיות שנקבעו בחוזר.

ב. הערך הנוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח מיועדות מסוג ערד שהקרן צפויה לרכוש בעתיד מחושב בגובה ההפרש בין העודף או הגרעון האקטוארי המחושב כאשר ערך אג"ח מסוג ערד משוערך לפי שווי מותאם לעומת שערכו לפי שווי הוגן.

ג. להלן מוצג ההפרש בין שווי הוגן של אגרות חוב מיועדות המוחזקות על ידי הקרן לבין עלותן המתואמת:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
3,340,514	3,435,232
2,439,577	2,495,890
<u>900,937</u>	<u>939,342</u>

שווי הוגן אגרות חוב מיועדות
עלות מתואמת אגרות חוב מיועדות
הפרש

באור 14 - הכנסות מהשקעות

לשנה שהסתיימה יום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
732,763	155,393
32,946	11,137
48,422	35,305
814,131	201,835
18,587	31,646
8,337	17,473
18,548	14,864
45,472	63,983
22,912	15,045
882,515	280,863

בניירות ערך שאינם סחירים
אגרות חוב ממשלתיות (*)
אגרות חוב אחרות
מניות וניירות ערך אחרים

בניירות ערך סחירים
אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב אחרות
מניות וניירות ערך אחרים

בפקדונות בבנקים והלוואות
סך הכל הכנסות מהשקעות

(*) ראה באור 8 א' לעיל

באור 15 - דמי ניהול לחברה מנהלת

א. הקרן מנוהלת על ידי החברה המנהלת אשר על-פי ההסכם היא המנהלת הבלעדית של עסקי הקרן תמורת דמי ניהול שנתיים בשעורים המפורטים להלן:

1. בגין עמיתים שהצטרפו לקרן עד ליום 31 בדצמבר, 1994:

פנסיה מקיפה	פנסית זיקנה (יסוד)	סכום המורכב משלושת אלה:
שיעור שלא יעלה על 3%	שיעור שלא יעלה על 4%	מהתשלומים לקרן (דמי גמולים)
שיעור שלא יעלה על 2%	שיעור שלא יעלה על 4%	מהתשלומים של הקרן לעמיתיה
שיעור שלא יעלה על 0.5%	-	מיתרת הנכסים בקרן

2. בגין עמיתים שהצטרפו לקרן בתקופה ינואר עד מרס, 1995:

פנסיה מקיפה	פנסית זיקנה (יסוד)	סכום המורכב משני אלה:
שיעור שלא יעלה על 6%	שיעור שלא יעלה על 4%	מהתשלומים לקרן (דמי גמולים)
שיעור שלא יעלה על 2%	שיעור שלא יעלה על 4%	מהתשלומים של הקרן לעמיתיה

ב. להלן הרכב דמי הניהול:

לשנה שהסתיימה יום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
8,942	8,636
6,483	6,240
26,487	27,239
41,912	42,115

מדמי גמולים
מתשלומים
מצבירה

באור 16 - פרטים על עסקאות עם צדדים קשורים

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	

א. בסעיפי המאזן נכללה היתרה כדלקמן:

(860)	(3,526)
-------	---------

התחייבויות שוטפות:

זכאים ויתרות זכות - חברה מנהלת

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	

42,115	41,912
--------	--------

ב. הוצאות

דמי ניהול לחברה המנהלת

באור 17 - מסים על ההכנסה

הקופה אושרה לצורכי מס כקופת גמל בתוקף עד ליום 31 בדצמבר, 2017. בהתאם לכך, הכנסתה של הקרן פטורה בכפוף להוראות סעיף 29(2) לפקודת מס הכנסה ולמעט תקבולי ריבית והפרשי הצמדה על אגרות חוב מסוימות שהתקבלו בשל תקופה שהאגרות היו בבעלותו של אחר וכן דיבידנד שהתקבל מנכסים בחו"ל.

באור 18 - תשואת הקרן

עמיתי תקופת ביניים תשואה נומינלית שנתית ברוטו (* %)	תשואה נומינלית שנתית ברוטו (* %)
3.07	3.67
11.19	10.96
8.50	8.07

תשואה לשנת 2016
תשואה לשנת 2015 (**)
תשואה לשנת 2014

(* התשואה אינה כוללת את מרכיב הסיוע הישיר

(**) לפירוט בדבר עדכון שיטת השערוך של אגרות חוב מיועדות כתוצאה מיישום הוראת הביצוע של מרווח הוגן, ראה פירוט בביאור 8 (א) לעיל.

באור 19 - התחייבויות תלויות

- א. חוק הגנת השכר התשי"ח - 1958, מטיל על הקרן התחייבות כלפי העובדים אם מעסיק פיגר בתשלומיו, אלא אם נקטה הקרן בכל ההליכים הקבועים בחוק.
- ב. ביום 1 בפברואר 2016, נכנסו לתוקפם תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל) תשע"ד-2014. התקנות חלו תחילה בגין מעבידים המעסיקים מעל מאה עובדים ובהמשך צפויות לחול על יתר המעסיקים. תקנות אלו קבעו את הפרטים אותם ימסור מעסיק בגין עובדיו במועד הפקדת התשלומים ובמועד הפסקת התשלומים. תקנות אלו עשויות להגדיל את היקף המידע שיימסר לקופות הגמל ולאפשר ביצוע אומדן מדויק יותר.
- ג. בהתאם להוראת החוזר בעניין טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים (להלן- חוזר הטיוב), החברה סיימה תהליך של יישום טיוב הפערים בהתאם לסקר הפערים ותוכנית העבודה שאושרה. בנוסף, בהמשך להוראת חוזר הטיוב, החברה ממשיכה לטפל בפערי טיוב נוספים ומבצעת תהליכי טיוב שוטפים. החברה אינה יכולה להעריך ולכמת בשלב זה את השלכות הליכי הטיוב האמורים ולא ניתן אף לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהם בקשר עם הפעילויות בתחומים אלו, אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.
- ד. נכון לתאריך הדיווח לקרן התחייבות להשקעה בסך של 181,639 אלפי ש"ח (31 בדצמבר 2015 : 107,453 אלפי ש"ח).
- ה. בהמשך לפניית עמית חבר בקבוצה מתקיימים בין החברה המנהלת לבין הפיקוח על הביטוח דיונים בדבר מעמד מיופי הכוח בקבוצות וזכויות חברי הקבוצה כלפי הקרן. ביום 9 בספטמבר, 2016 הגישה הקבוצה האמורה תביעה משפטית כנגד אותו עמית, החבר בה. במסגרת הליך משפטי זה, שהקרן צורפה כצד לו, עשויה הסוגיה האמורה לעלות לדיון. החברה המנהלת אינה יכולה להעריך את השלכות האמור על הקרן והחברה המנהלת.